

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 20. januára 2009 *

V spojených veciach C-350/06 a C-520/06,

ktorých predmetom sú návrhy na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podané rozhodnutiami Landesarbeitsgericht Düsseldorf (Nemecko) (C-350/06) a House of Lords (Spojené kráľovstvo) (C-520/06) z 2. augusta a 13. decembra 2006 a doručené Súdnemu dvoru 21. augusta a 20. decembra 2006, ktoré súvisia s konaniami:

Gerhard Schultz-Hoff (C-350/06)

proti

Deutsche Rentenversicherung Bund

a

Stringer a i. (C-520/06)

* Jazyky konania: nemčina a angličtina.

proti

Her Majesty's Revenue and Customs,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, predsedovia komôr P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts a A. Ó Caoimh, sudcovia K. Schiemann, J. Makarczyk, P. Kūris, E. Juhász, G. Arestis, E. Levits (spravodajca) a L. Bay Larsen,

generálna advokátka: V. Trstenjak,
tajomník: J. Swedenborg, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 20. novembra 2007,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— Deutsche Rentenversicherung Bund, v zastúpení: J. Littig, Rechtsanwalt,

- Stringer a i., v zastúpení: C. Jeans, QC, a M. Ford, barrister, ktorých splnomocnila V. Phillips, solicitor,
- nemecká vláda, v zastúpení: M. Lumma a C. Blaschke, splnomocnení zástupcovia,
- vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: Z. Bryanston-Cross, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci T. Ward, barrister,
- belgická vláda, v zastúpení: L. Van den Broeck, splnomocnená zástupkyňa,
- česká vláda, v zastúpení: T. Boček, splnomocnený zástupca,
- talianska vláda, v zastúpení: I. M. Braguglia, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci W. Ferrante, avvocato dello Stato,
- holandská vláda, v zastúpení: C. Wissels, splnomocnená zástupkyňa,
- poľská vláda, v zastúpení: E. Ośniecka-Tamecka, splnomocnená zástupkyňa,

- slovinská vláda, v zastúpení: M. Remic, splnomocnená zástupkyňa,

- Komisia Európskych spoločností, v zastúpení: M. van Beek, splnomocnený zástupca,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 24. januára 2008,

vyhlásil tento

Rozsudok

- ¹ Návrhy na začatie prejudiciálneho konania sa týkajú výkladu článku 7 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (Ú. v. EÚ L 299, s. 9; Mim. vyd. 05/004, s. 381).

- ² Tieto návrhy boli podané v rámci dvoch konaní vedených na jednej strane medzi pánom Schultzom-Hoffom a jeho bývalým zamestnávateľom Deutsche Rentenversicherung Bund (ďalej len „DRB“) a na druhej strane medzi viacerými zamestnancami, z ktorých časť dostala výpoveď, a ich zamestnávateľom, resp. bývalým zamestnávateľom, ktoré sa týkajú otázok, či pracovník neprítomný z dôvodu nemocenskej dovolenky môže čerpať platenú ročnú dovolenku počas trvania tejto nemocenskej dovolenky, prípadne v akom rozsahu má pracovník neprítomný z dôvodu nemocenskej dovolenky počas celého

referenčného obdobia alebo jeho časti a/alebo obdobia na prenesenie dovolenky právo na peňažnú náhradu za platenú ročnú dovolenku, ktorá nebola vyčerpaná k dátumu skončenia pracovného pomeru.

Právny rámec

3 Článok 1 smernice 2003/88 stanovuje:

„Účel a rozsah pôsobnosti

1. Táto smernica ustanovuje minimálne požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia pre organizáciu pracovného času.

2. Táto smernica sa vzťahuje na:

a) minimálne doby... ročnej dovolenky...

...“

4 Článok 7 tejto smernice znie takto:

„Ročná dovolenka

1. Členské štáty prijímú nevyhnutné opatrenia zabezpečujúce, že každý pracovník bude mať nárok na platenú ročnú dovolenku v trvaní najmenej štyroch týždňov v súlade s podmienkami pre vznik nároku a pre poskytnutie takej dovolenky, ustanovenými vnútroštátnymi právnymi predpismi a/alebo praxou.

2. Namiesto minimálnej doby ročnej platenej dovolenky nemôže byť vyplatená peňažná náhrada, s výnimkou prípadov skončenia pracovného pomeru.“

5 Článok 17 smernice 2003/88 stanovuje, že členské štáty sa môžu odchýliť od niektorých ustanovení tejto smernice. Nie je prípustná odchýlka od článku 7 tejto smernice.

Spory vo veciach samých a prejudiciálne otázky

Vec C-520/06

6 Žalobcovia vo veci samej sa delia na dve kategórie.

- 7 Prvá kategória sa týka pracovníka, ktorý nebol prítomný v práci niekoľko mesiacov z dôvodu dlhodobej nemocenskej dovolenky. Počas tejto nemocenskej dovolenky informoval zamestnávateľa, že má v úmysle v nasledujúcich dvoch mesiacoch po podaní žiadosti čerpať dni ročnej platenej dovolenky.
- 8 Pracovníci patriaci do druhej kategórie boli pred výpoveďou na dlhodobej nemocenskej dovolenke. Tým, že nečerpali svoju ročnú platenú dovolenku počas referenčného obdobia, jediného obdobia, počas ktorého je v zmysle britského práva možné čerpať ročnú platenú dovolenku, požiadali o vyplatenie náhrady.
- 9 Pracovníci patriaci do oboch uvedených kategórií dosiahli, že Employment Tribunal ich žalobám vyhovel. Employment Appeal Tribunal zamietol odvolania zamestnávateľa, ale povolil odvolanie na Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division), ktorý návrhom zamestnávateľa vyhovel.
- 10 Žalobcovia vo veci samej podali opravný prostriedok na House of Lords, ktorý rozhodol o prerušení konania a položil Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 7 ods. 1 smernice 2003/88... vykladať tak, že pracovník, ktorý je dlhodobo práceneschopný z dôvodu choroby, je oprávnený v čase práceneschopnosti z dôvodu choroby i) žiadať o platenú ročnú dovolenku v budúcnosti a ii) čerpať platenú ročnú dovolenku?

2. Ak členský štát uplatní svoju diskrečnú právomoc nahradiť minimálnu dobu platenej ročnej dovolenky pri skončení pracovného pomeru peňažnou náhradou podľa článku 7 ods. 2 smernice 2003/88/ES, stanovuje článok 7 ods. 2 tejto smernice požiadavky alebo kritériá na výšku a spôsob výpočtu peňažnej náhrady, ak pracovník bol práceneschopný z dôvodu choroby počas celého roka alebo časti roka, za ktorý sa dovolenka priznáva, v ktorom bol skončený pracovný pomer?“

Vec C-350/06

- 11 Pán Schultz-Hoff, žalobca vo veci samej, bol zamestnaný od 1. apríla 1971 v DRB. Od roku 1995 sa u pána Schultza-Hoffa, ktorý bol uznaný za ťažko zdravotne postihnutého, striedali obdobia práceneschopnosti z dôvodu choroby s obdobiami práceschopnosti. V roku 2004 bol fyzicky práceschopný až do začiatku septembra. Následne bol na nemocenskej dovolenke až do 30. septembra 2005, t. j. do dátumu skončenia pracovného pomeru.
- 12 Listom z 13. mája 2005 pán Schultz-Hoff požiadal DRB o poskytnutie platenej ročnej dovolenky od 1. júna 2005 za kalendárny rok 2004, ktorý bol referenčným obdobím. Dňa 25. mája 2005 bola žiadosť zamietnutá s odôvodnením, že príslušný posudkový lekár musí predtým rozhodnúť, či dotknutá osoba je práceneschopná. V septembri 2005 DRB rozhodol, že pán Schultz-Hoff je práceneschopný, a po odobrení správou dôchodkového poistenia mu priznal časovo neobmedzený dôchodok z dôvodu invalidity so spätným účinkom od 1. marca 2005.

- 13 Pán Schultz-Hoff podal na Arbeitsgericht Düsseldorf návrh na zaplatenie náhrad za nevyčerpanú platenú ročnú dovolenku za roky 2004 a 2005, ktoré sú referenčnými obdobiami.
- 14 DRB tvrdí, že práceneschopnosť dotknutého trvala ešte aj po tomto dátume, a teda aj po období na prenesenie dovolenky povolené v zmysle § 7 ods. 3 spolkového zákona o dovolenke (Bundesurlaubsgesetz) z 8. januára 1963, vo verzii uplatniteľnej na vec samu, pre pracovníka, ktorý si nemohol čerpať ročnú dovolenku počas referenčného obdobia z naliehavých dôvodov na strane podniku alebo z dôvodov spočívajúcich v osobe pracovníka. Preto podľa nemeckého práva zanikli práva na platenú ročnú dovolenku a pán Schultz-Hoff nemá nárok na peňažnú náhradu za nevyčerpanú platenú ročnú dovolenku.
- 15 Arbeitsgericht Düsseldorf zamietol žalobu pána Schultza-Hoffa, ktorý následne podal odvolanie na Landesarbeitsgericht Düsseldorf.
- 16 Vnútroštátny súd uvádza, že podľa relevantných vnútroštátnych ustanovení, ktoré vykladal Landesarbeitsgericht, právo pracovníka na peňažnú náhradu za nevyčerpanú platenú ročnú dovolenku zaniká koncom príslušného kalendárneho roka a najneskôr uplynutím obdobia na prenesenie dovolenky v trvaní troch mesiacov, s výnimkou priaznivejšej úpravy pre pracovníkov upravenej v kolektívnej zmluve. Pokiaľ bol pracovník práceneschopný až do uplynutia uvedeného obdobia na prenesenie dovolenky, nemožno pri skončení pracovného pomeru vyplatiť peňažnú náhradu za nevyčerpané platené ročné dovolenky.
- 17 Landesarbeitsgericht Düsseldorf, pochybujúc, že článok 7 smernice 2003/88 pripúšťa túto judikatúru Bundesarbeitsgericht, rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu tieto prejudiciálne otázky:

- „1. Má sa článok 7 ods. 1 smernice 2003/88... vykladať tak, že pracovníci musia mať v každom prípade nárok na platenú ročnú dovolenku v trvaní najmenej štyroch týždňov a že dovolenka, ktorú pracovník nevyčerpal najmä z dôvodu choroby počas referenčného obdobia, musí byť poskytnutá neskôr, alebo môžu vnútroštátne právne predpisy a/alebo prax stanoviť, že nárok na platenú ročnú dovolenku zanikne, ak sa pracovníci v referenčnom období stali pred poskytnutím dovolenky práceneschopnými pre chorobu a práceneschopní zostali až do skončenia referenčného obdobia, resp. obdobia na prenesenie dovolenky stanoveného zákonom, kolektívnou zmluvou alebo individuálnou zmluvou?

2. Má sa článok 7 ods. 2 smernice 2003/88... vykladať tak, že pracovníci majú pri skončení pracovného pomeru v každom prípade nárok na vyplatenie peňažnej náhrady za priznanú a nevyčerpanú dovolenku (preplatenie dovolenky), alebo môžu vnútroštátne právne predpisy a/alebo prax stanoviť, že pracovníci nemajú nárok na preplatenie dovolenky, ak do skončenia referenčného obdobia, prípadne naň nadväzujúceho obdobia na prenesenie dovolenky boli práceneschopní pre chorobu a/alebo ak po skončení pracovného pomeru poberajú dôchodok z dôvodu zníženej pracovnej schopnosti alebo invalidity?

3. V prípade kladnej odpovede na prvú a druhú otázku:

Má sa článok 7 smernice 2003/88... vykladať tak, že nárok na ročnú dovolenku alebo peňažnú náhradu vyžaduje, aby počas referenčného obdobia pracovník skutočne pracoval, alebo tento nárok vznikne aj v prípade ospravedlnenej neprítomnosti (pre chorobu) alebo neospravedlnenej neprítomnosti v zamestnaní počas celého referenčného obdobia?“

- 18 Vzhľadom na súvislosť týchto dvoch vecí, potvrdenú počas ústneho pojednávania, treba tieto veci spojiť na spoločné konanie na účely vyhlásenia rozsudku.

O prejudiciálnych otázkach

- 19 V úvode treba poznamenať, že trvania spornej nemocenskej dovolenky vo veciach samých nepresiahli trvanie referenčných období uplatňovaných v oblasti platenej ročnej dovolenky podľa vnútroštátneho práva, ktoré je príslušné pre každú z uvedených vecí.

O práve čerpať platenú ročnú dovolenku počas obdobia, ktoré sa prelína s nemocenskou dovolenkou

- 20 Prvou otázkou položenou vo veci C-520/06 sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či článok 7 ods. 1 smernice 2003/88 sa má vykladať tak, že bráni ustanoveniam alebo vnútroštátnej praxi, ktoré stanovujú, že pracovník na nemocenskej dovolenke nemá právo čerpať platenú ročnú dovolenku počas obdobia, ktoré sa prelína s nemocenskou dovolenkou.
- 21 Všetky vlády a Komisia Európskych spoločenstiev sa v pripomienkach domnievajú, že na túto otázku treba odpovedať záporne.

- 22 Podľa ustálenej judikatúry právo na platenú ročnú dovolenku každého pracovníka musí byť považované za mimoriadne dôležitú zásadu sociálneho práva Spoločenstva, od ktorej sa nemožno odchýliť a ktorú príslušné vnútroštátne orgány môžu uplatňovať len v medziach výslovne vytýčených samotnou smernicou Rady 93/104/ES z 23. novembra 1993 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (Ú. v. ES L 307, s. 18; Mim. vyd. 05/002, s. 197) (pozri rozsudky z 26. júna 2001, BECTU, C-173/99, Zb. s. I-4881, bod 43; z 18. marca 2004, Merino Gómez, C-342/01, Zb. s. I-2605, bod 29, ako aj zo 16. marca 2006, Robinson-Steele a i., C-131/04 a C-257/04, Zb. s. I-2531, bod 48).
- 23 Pracovník musí mať za normálnych okolností k dispozícii skutočnú dobu na odpočinok, aby bola zabezpečená účinná ochrana jeho bezpečnosti a zdravia, a len v prípade skončenia pracovného pomeru pripúšťa článok 7 ods. 2 smernice 2003/88, že namiesto platenej dovolenky za rok bude vyplatená peňažná náhrada (pozri rozsudky BECTU, už citovaný, bod 44, a Merino Gómez, už citovaný, bod 30).
- 24 Článok 7 smernice 2003/88 nepatrí medzi ustanovenia, pri ktorých smernica výslovne pripúšťa odchýlku.
- 25 Je isté, že cieľom práva na platenú ročnú dovolenku je umožniť pracovníkovi odpočinúť si a poskytnúť mu čas na oddych a zotavenie sa. Tento cieľ sa odlišuje od cieľa sledovaného právom na nemocenskú dovolenku. Posledné uvedené právo sa pracovníkovi priznáva na účely zotavenia sa z choroby.
- 26 Súdny dvor už rozhodol, že dovolenka zaručená právom Spoločenstva nemôže mať vplyv na právo čerpať inú dovolenku zaručenú týmto právom (pozri rozsudky Merino Gómez, už citovaný, body 32 a 33; zo 14. apríla 2005, Komisia/Luxembursko, C-519/03, Zb. s. I-3067, bod 33, ako aj z 20. septembra 2007, Kiiski, C-116/06, Zb. s. I-7643, bod 56). Predovšetkým v súvislosti s už citovaným rozsudkom Merino Gómez Súdny dvor rozhodol, že článok 7 ods. 1 smernice 93/104 sa má vykladať v tom zmysle, že v prípade prelínania sa období materskej dovolenky pracovníčky s obdobiami ročnej

dovolenky upravenej všeobecne pre celý personál v kolektívnej zmluve sa požiadavky tejto smernice týkajúce sa platenej ročnej dovolenky nepovažujú za splnené.

27 Na rozdiel od práv na materskú alebo rodičovskú dovolenku, ktoré boli sporné v judikatúre už citovanej v predchádzajúcom bode, však právo na nemocenskú dovolenku a spôsoby výkonu tohto práva nie sú upravené právom Spoločenstva vzhľadom na jeho súčasný stav. Okrem toho sa vzhľadom na iné smernice Spoločenstva sporné vo veci Gómez vyžadoval výklad článku 7 ods. 1 smernice 93/104 vo veci, v ktorej bol vydaný už citovaný rozsudok Merino Gómez, z dôvodu nevyhnutnosti zabezpečiť dodržiavanie práv vyplývajúcich z pracovnej zmluvy pracovníčky v prípade materskej dovolenky.

28 Pokiaľ ide o právo na platenú ročnú dovolenku, tak ako vyplýva zo znenia smernice 2003/88 a z judikatúry Súdneho dvora, prináleží členským štátom definovať vo vnútroštátnej právnej úprave podmienky výkonu a uplatňovania tohto práva spolu so spresnením konkrétnych podmienok, za ktorých pracovníci môžu toto právo využiť, pričom nemôžu stanoviť nijakú podmienku na samotný vznik tohto práva, ktorý vyplýva priamo z uvedenej smernice (pozri v tomto zmysle rozsudok BECTU, už citovaný, bod 53).

29 Za týchto okolností z uvedeného na jednej strane vyplýva, že článok 7 ods. 1 smernice 2003/88 v zásade nebráni vnútroštátnym ustanoveniam alebo praxi, podľa ktorých pracovník na nemocenskej dovolenke nemá právo čerpať platenú ročnú dovolenku počas obdobia trvania nemocenskej dovolenky, s výhradou, že tento pracovník má možnosť uplatniť právo, ktoré mu smernica priznáva, v inom období.

30 Ako totiž vyplýva z judikatúry Súdneho dvora, ak sa pozitívne účinky platenej ročnej dovolenky na bezpečnosť a zdravie pracovníka môžu úplne rozvinúť, ak sa dovolenka čerpá v roku, na ktorý je určená, teda v práve prebiehajúcom roku, potom čas odpočinku z tohto hľadiska nestráca na svojom význame, ak sa čerpá v neskoršom období (rozsudok zo 6. apríla 2006, Federatie Nederlandse Vakbeweging, C-124/05, Zb. s. I-3423, bod 30).

31 Na druhej strane smernica 2003/88 nebráni ani vnútroštátnym ustanoveniam alebo praxi, ktoré pracovníkovi na nemocenskej dovolenke umožňujú čerpať platenú ročnú dovolenku počas tohto obdobia.

32 Vzhľadom na vyššie uvedené treba na prvú otázku položenú vo veci C-520/06 odpovedať, že článok 7 ods. 1 smernice 2003/88 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnym ustanoveniam alebo praxi, v zmysle ktorých pracovník, ktorý je na nemocenskej dovolenke, nemá právo čerpať platenú ročnú dovolenku počas obdobia trvania nemocenskej dovolenky.

O práve na platenú ročnú dovolenku v prípade nemocenskej dovolenky trvajúcej celé referenčné obdobie alebo časť tohto obdobia, ak práceneschopnosť pretrváva v čase uplynutia daného obdobia a/alebo obdobia prenesenia dovolenky, ktoré upravuje vnútroštátne právo

33 Prvou otázkou a subsidiárne tretou otázkou v rozsahu, v akom sa týka práva na dovolenku a nevzťahuje sa na peňažnú náhradu za nevyčerpanú platenú ročnú dovolenku, ktoré boli položené vo veci C-350/06, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či článok 7 ods. 1 smernice 2003/88 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnym ustanoveniam alebo praxi, podľa ktorých právo na platenú ročnú dovolenku zanikne uplynutím referenčného obdobia a/alebo obdobia na prenesenie dovolenky upraveného vnútroštátnym právom, aj keď pracovník bol na nemocenskej dovolenke počas celého referenčného obdobia alebo jeho časti a jeho práceneschopnosť trvala až do skončenia pracovného pomeru.

34 Ako uviedla najmä nemecká vláda počas pojednávania s odkazom na bod 53 už citovaného rozsudku BECTU, z článku 7 ods. 1 smernice 2003/88 vyplýva, že spôsoby uplatňovania práva na platenú ročnú dovolenku sú v rôznych členských štátoch upravené vnútroštátnymi právnymi úpravami a/alebo vnútroštátnou praxou. Uvedená vláda z toho dedukuje, že otázka prenesenia dovolenky, čiže určenia obdobia, počas ktorého pracovník, ktorý nemohol čerpať platenú ročnú dovolenku v priebehu referenčného obdobia, môže ešte čerpať túto ročnú dovolenku, patrí do výkonu a uplatňovania práva na platenú ročnú dovolenku, a teda je upravená vnútroštátnymi právnymi úpravami a vnútroštátnou praxou.

35 Aj keď tento záver je v zásade prípustný, musí podliehať určitým hraniciam.

36 Treba teda skúmať hranice tejto zásady vyplývajúce zo špecifických okolností veci C-350/06.

— Nemocenská dovolenka trvajúca celé referenčné obdobie a pretrvávajúca až do uplynutia tohto obdobia a/alebo obdobia na prenesenie dovolenky

37 Najskôr treba pripomenúť, že podľa odôvodnenia č. 6 smernice 2003/88 treba prihliadať na zásady Medzinárodnej organizácie práce s ohľadom na organizáciu pracovného času.

38 Z tohto hľadiska treba uviesť, že podľa článku 5 ods. 4 Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce č. 132 z 24. júna 1970 o platenej ročnej dovolenke (nové znenie) „...

neprítomnosť v práci z dôvodov nezávislých na vôli konkrétneho pracovníka, ako napríklad z dôvodov choroby,... sa musí započítať do doby výkonu zamestnania“.

- 39 Pokiaľ ide najprv o ustanovenia, ktoré sa týkajú minimálnych dôb odpočinku, nachádzajúcich sa v kapitole 2 smernice 2003/88, tie sú určené väčšinou „všetkým pracovníkom“, ako je to konkrétne aj v článku 7 ods. 1 tejto smernice v súvislosti s právom na platenú ročnú dovolenku (rozsudok BECTU, už citovaný, bod 46).
- 40 Navyše, pokiaľ ide o posledné uvedené právo, smernica 2003/88 nerozlišuje medzi pracovníkmi, ktorí nie sú počas referenčného obdobia prítomní v práci z dôvodu krátkodobej alebo dlhodobej nemocenskej dovolenky, a pracovníkmi, ktorí počas daného obdobia skutočne pracovali.
- 41 Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ ide o pracovníkov, ktorí sú oprávnené vypísaní na nemocenskú dovolenku, právo na platenú ročnú dovolenku priznané samotnou smernicou 2003/88 všetkým pracovníkom (rozsudok BECTU, už citovaný, body 52 a 53) nemôže podliehať podmienke členského štátu, ktorá sa týka povinnosti skutočne pracovať počas referenčného obdobia stanoveného týmto štátom.
- 42 Vnútroštátne ustanovenie, ktoré zakotvuje obdobie prenesenia nevyčerpanej ročnej dovolenky, v zásade sleduje cieľ poskytnúť pracovníkovi, ktorý nemohol čerpať ročnú dovolenku, dodatočnú možnosť ju využiť. Stanovenie tohto obdobia je súčasťou podmienok výkonu a uplatňovania práva na platenú ročnú dovolenku, teda patrí v zásade do právomoci členských štátov.

- 43 Z toho vyplýva, že článok 7 ods. 1 smernice 2003/88 v zásade nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje pravidlá výkonu práva na platenú ročnú dovolenku výslovne priznaného touto smernicou vrátane zániku uvedeného práva uplynutím referenčného obdobia alebo obdobia na prenesenie dovolenky pod podmienkou, že pracovník, ktorému zaniká právo na platenú ročnú dovolenku, mal skutočne možnosť výkonu práva, ktoré mu smernica priznáva.
- 44 Treba konštatovať, že pracovník, ktorý rovnako ako žalobca vo veci C-350/06 v roku 2005 je na nemocenskej dovolenke celé referenčné obdobie a ešte aj po období na prenesenie dovolenky stanovenom vnútroštátnym právom, je zbavený za celé obdobie možnosti využiť vlastnú platenú ročnú dovolenku.
- 45 Pripustiť skutočnosť, že za osobitných okolností práceneschopnosti opísaných v bode vyššie môžu relevantné vnútroštátne ustanovenia, a to predovšetkým ustanovenia upravujúce obdobie na prenesenie dovolenky, stanoviť zánik práva pracovníka na platenú ročnú dovolenku zaručenú článkom 7 ods. 1 smernice 2003/88 bez toho, aby pracovník v skutočnosti mal možnosť uplatniť právo priznané touto smernicou, by znamenalo, že uvedené ustanovenia porušujú sociálne právo priznané každému pracovníkovi priamo článkom 7 tejto smernice.
- 46 Hoci Súdny dvor uznal, že členské štáty vo vnútroštátnej právnej úprave môžu stanoviť podmienky výkonu a uplatnenia práva na platenú ročnú dovolenku, zároveň spresnil, že členské štáty nemôžu zaviesť nijakú podmienku týkajúcu sa samotného vzniku tohto práva vyplývajúceho priamo zo smernice 93/104 (pozri v tomto zmysle rozsudok BECTU, už citovaný, bod 53).
- 47 V zmysle tej istej judikatúry Súdny dvor zdôraznil, že podrobné pravidlá výkonu a uplatňovania, ktoré sú nevyhnutné na vykonanie ustanovení smernice 93/104, môžu zahŕňať niektoré odchýlky od podmienok výkonu práva na platenú ročnú dovolenku,

ale táto smernica neopravňuje členské štáty vylúčiť samotný vznik práva, ktoré je výslovne priznané každému pracovníkovi (rozsudok BECTU, už citovaný, bod 55).

48 Z toho vyplýva, že ak v zmysle judikatúry, ktorá bola citovaná v predchádzajúcich bodoch, právo na platenú ročnú dovolenku zaručené článkom 7 ods. 1 smernice 2003/88 nemôže byť spochybnené vnútroštátnymi ustanoveniami zakotvujúcimi vylúčenie zriadenia alebo vzniku tohto práva, potom nemôže byť prípustné, aby to bolo inak vo vzťahu k vnútroštátnym ustanoveniam, ktoré upravujú zánik tohto práva v prípade pracovníka, ktorý je na nemocenskej dovolenke počas celého referenčného obdobia a/alebo aj po období na prenesenie dovolenky, ako to bolo v prípade pána Schultza-Hoffa, ktorý nemal možnosť vykonať svoje právo na platenú ročnú dovolenku. Tak ako za okolností vo veci, ktorá viedla k vydaniu už citovaného rozsudku BECTU, v ktorom Súdny dvor rozhodol, že členské štáty nemôžu vylúčiť vznik práva na platenú ročnú dovolenku, aj v situácii pána Schultza-Hoffa nemôžu členské štáty stanoviť zánik tohto práva.

49 Z vyššie uvedeného vyplýva, že článok 7 ods. 1 smernice 2003/88 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnym ustanoveniam alebo praxi, ktoré stanovujú, že právo na platenú ročnú dovolenku zanikne uplynutím referenčného obdobia a/alebo obdobia na prenesenie dovolenky upraveného vnútroštátnym právom, aj keď pracovník bol na nemocenskej dovolenke počas celého referenčného obdobia a jeho práceneschopnosť trvala až do skončenia pracovného pomeru, a preto nemal možnosť vykonať svoje právo na platenú ročnú dovolenku.

— Nemocenská dovolenka trvajúca časť referenčného obdobia a pretrvávajúca až do uplynutia tohto obdobia a/alebo obdobia na prenesenie dovolenky

50 Vzhľadom na úvahy rozvíjané v bodoch 37 až 49 tohto rozsudku treba vo vzťahu k právu na platenú ročnú dovolenku pracovníka, ktorý v roku 2004 predtým, než bol vypísaný

na nemocenskú dovolenku, rovnako ako pán Schultz-Hoff pracoval časť referenčného obdobia, vyvodíť rovnaký záver, aký bol vyvodený v bode 49 tohto rozsudku.

51 Každý pracovník, ktorý nemôže čerpať platenú ročnú dovolenku z dôvodu dlhodobej nemocenskej dovolenky, sa nachádza v rovnakej situácii, akou je situácia opísaná v bode 44 tohto rozsudku, do tej miery, do akej výskyt práceneschopnosti z dôvodu choroby nemožno predvídať.

52 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba na prvú a tretiu otázku v rozsahu, v akom sa tretia otázka týka práva na dovolenku, ale netýka sa peňažnej náhrady za nevyčerpanú platenú ročnú dovolenku, ktoré boli položené vo veci C-350/06, odpovedať tak, že článok 7 ods. 1 smernice 2003/88 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnym ustanoveniam alebo praxi, ktoré stanovujú, že právo na platenú ročnú dovolenku zanikne uplynutím referenčného obdobia a/alebo obdobia na prenesenie dovolenky upraveného vnútroštátnym právom, aj keď pracovník bol na nemocenskej dovolenke počas celého referenčného obdobia alebo počas jeho časti a jeho práceneschopnosť trvala až do skončenia pracovného pomeru, a preto nemal možnosť vykonať svoje právo na platenú ročnú dovolenku.

O práve na peňažnú náhradu v prípade skončenia pracovného pomeru za platenú ročnú dovolenku, ktorá nebola vyčerpaná počas referenčného obdobia a/alebo obdobia na prenesenie dovolenky z dôvodu práceneschopnosti počas celého referenčného obdobia alebo počas jeho časti a/alebo počas obdobia na prenesenie dovolenky

53 Druhou otázkou a subsidiárne treťou otázkou v rozsahu, v akom sa tretia otázka týka peňažnej náhrady za nevyčerpanú platenú ročnú dovolenku, ktoré boli položené vo veci C-350/06, ako aj druhou otázkou položenou vo veci C-520/06, sa vnútroštátne súdy v podstate pýtajú, či článok 7 ods. 2 smernice 2003/88 sa má vykladať v tom zmysle, že

bráni vnútroštátnym ustanoveniam a praxi, ktoré stanovujú, že peňažná náhrada za nevyčerpanú platenú ročnú dovolenku sa nevyplatí, ak bol pracovník na nemocenskej dovolenke celé referenčné obdobie alebo jeho časť a/alebo počas obdobia na prenesenie dovolenky. V prípade kladnej odpovede na uvedenú otázku sa vnútroštátny súd vo veci C-520/06 pýta, podľa akých kritérií sa má peňažná náhrada vypočítavať.

54 V tejto súvislosti treba na začiatku pripomenúť, že zo znenia článku 7 ods. 1 smernice 2003/88, t. j. ustanovenia, od ktorého sa v zmysle tejto smernice nemožno odchyliť, vyplýva, že každý pracovník má nárok na platenú ročnú dovolenku v trvaní najmenej štyroch týždňov. Uvedené právo na platenú ročnú dovolenku, ktoré podľa judikatúry citovanej v bode 22 tohto rozsudku musí byť považované za mimoriadne dôležitú zásadu sociálneho práva Spoločenstva, sa teda priznáva každému pracovníkovi bez ohľadu na jeho zdravotný stav.

55 Ako ďalej vyplýva z bodu 52 tohto rozsudku, právo na platenú ročnú dovolenku nezaniká uplynutím referenčného obdobia a/alebo obdobia na prenesenie dovolenky, ktoré stanovuje vnútroštátne právo, ak pracovník bol na nemocenskej dovolenke celé referenčné obdobie alebo jeho časť a v skutočnosti nemal možnosť vykonať toto právo, ktoré mu smernica 2003/88 priznáva.

56 Ak sa skončí pracovný pomer, nie je už možné platenú ročnú dovolenku v skutočnosti čerpať. Aby sa predišlo tomu, že z dôvodu tejto nemožnosti pracovník nebude môcť využiť toto právo aspoň v peňažnej forme, článok 7 ods. 2 smernice 2003/88 stanovuje, že pracovník má nárok na peňažnú náhradu.

- 57 Žiadne ustanovenie smernice 2003/88 výslovne nestanovuje, akým spôsobom sa vypočíta peňažná náhrada za minimálne obdobie alebo obdobia platenej ročnej dovolenky v prípade skončenia pracovného pomeru.
- 58 Podľa judikatúry Súdneho dvora však pojem „ročná platená dovolenka“ uvedený v článku 7 ods. 1 smernice 2003/88 znamená, že musí byť zachovaná odmena za dobu ročnej dovolenky v zmysle tejto smernice a že, povedané inými slovami, pracovníkovi musí byť vyplatená bežná odmena za túto dobu pracovného odpočinku (pozri rozsudok Robinson-Steele a i., už citovaný, bod 50).
- 59 Pri stanovení peňažnej náhrady, ktorá má byť vyplatená pracovníkovi podľa článku 7 ods. 2 smernice 2003/88, členské štáty musia vykonávať dohľad nad tým, aby tieto vnútroštátne vykonávacie opatrenia zohľadňovali obmedzenia vyplývajúce zo samotnej smernice.
- 60 Podľa judikatúry Súdneho dvora smernica 2003/88 chápe právo na ročnú dovolenku a právo na získanie platby z tohto dôvodu ako dve zložky jediného práva. Cieľom požiadavky platiť dovolenku je to, aby pracovník počas čerpania uvedenej dovolenky bol v porovnateľnej mzdovej situácii ako počas období, keď plní pracovné úlohy (pozri rozsudok Robinson-Steele a i., už citovaný, bod 58).
- 61 Z toho vyplýva, že v prípade pracovníka, ktorý pred skončením pracovného pomeru nemohol vykonávať právo na platenú ročnú dovolenku z dôvodov nezávislých od jeho vôle, sa peňažná náhrada, na ktorú má nárok, musí vypočítavať takým spôsobom, aby tento pracovník bol v situácii porovnateľnej so situáciou, v akej by sa nachádzal, ak by uvedené právo vykonal počas trvania pracovného pomeru. Z toho vyplýva, že bežná odmena pracovníka, ktorá mu musí byť naďalej vyplácaná počas obdobia pracovného odpočinku zodpovedajúceho platenej ročnej dovolenke, je rozhodujúca aj pre výpočet peňažnej náhrady za nevyčerpanú ročnú dovolenku pri skončení pracovného pomeru.

- 62 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba na druhú a tretiu otázku v rozsahu, v akom sa tretia otázka týka peňažnej náhrady za nevyčerpanú platenú ročnú dovolenku, ktoré boli položené vo veci C-350/06, ako aj na druhú otázku položenú vo veci C-520/06 odpovedať, že článok 7 ods. 2 smernice 2003/88 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnym ustanoveniam a praxi, ktoré stanovujú, že peňažná náhrada za nevyčerpanú platenú ročnú dovolenku sa pri skončení pracovnej zmluvy nevypláti, ak bol pracovník na nemocenskej dovolenke celé referenčné obdobie a/alebo obdobie na prenesenie dovolenky alebo ich časť, a preto nemal možnosť vykonať svoje právo na platenú ročnú dovolenku. Pre výpočet tejto peňažnej náhrady je rozhodujúca bežná odmena pracovníka, ktorá mu musí byť naďalej vyplácaná počas obdobia pracovného odpočinku zodpovedajúceho platenej ročnej dovolenke.

O trovách

- 63 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdný dvor (veľká komora) rozhodol takto:

- 1. Článok 7 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnym ustanoveniam alebo praxi,**

v zmysle ktorých pracovník, ktorý je na nemocenskej dovolenke, nemá právo čerpať platenú ročnú dovolenku počas obdobia trvania nemocenskej dovolenky.

- 2. Článok 7 ods. 1 smernice 2003/88 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnym ustanoveniam alebo praxi, ktoré stanovujú, že právo na platenú ročnú dovolenku zanikne uplynutím referenčného obdobia a/alebo obdobia na prenesenie dovolenky upraveného vnútroštátnym právom, aj keď pracovník bol na nemocenskej dovolenke počas celého referenčného obdobia alebo počas jeho časti a jeho práceneschopnosť trvala až do skončenia pracovného pomeru, a preto nemal možnosť vykonať svoje právo na platenú ročnú dovolenku.**
- 3. Článok 7 ods. 2 smernice 2003/88 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnym ustanoveniam a praxi, ktoré stanovujú, že peňažná náhrada za nevyčerpanú platenú ročnú dovolenku sa pri skončení pracovnej zmluvy nevypláti, ak bol pracovník na nemocenskej dovolenke celé referenčné obdobie a/alebo obdobie na prenesenie dovolenky alebo ich časť, a preto nemal možnosť vykonať svoje právo na platenú ročnú dovolenku. Pre výpočet tejto peňažnej náhrady je rozhodujúca bežná odmena pracovníka, ktorá mu musí byť naďalej vyplácaná počas obdobia pracovného odpočinku zodpovedajúceho platenej ročnej dovolenke.**

Podpisy